

Kirkens historie

Udarbejdet af Knud Teglgaard Jensen marts 2004

Ullerup kirke er en fornem, nordslesvigsk kirke, hvis ældste dele må stamme fra tiden år 1150 og år 1200. På den tid blev ”skibet” og ”koret” bygget. Skibet er i det væsentligste uforandret, mens koret er stærkt ændret.

Sagnet fortæller, at kirken oprindeligt skulle bygges i den vestlige del af sognet, Brobøl, men alt hvad der blev bygget om dagen, var hver morgen slået i ruin. Derfor byggede man kirken på det højeste sted i Ullerup, nemlig ”æ pold”, hvor den i dag ligger omgivet af et bevaringsværdigt landsbymiljø. Kirken ligger midt i den gamle, velholdte kirkegård, hvor gravsteder fortæller om slægters tilknytning til stedet igennem tiderne.

Kirken er bygget i den romanske stil med 6 meter høje mure – udvendigt af tilhuggede kvadre, indvendigt af marksten. Det høje tag har oprindeligt været tegldækket, senere blytækket og nu igen tegldækket. Kirketårnet, som først er bygget i 1902, har et spir dækket med skifer.

En tidligere apsis spores endnu i korets fundamentsten, mens der af et tidligere våbenhus, bygget i 1613 og nedrevet i 1858, ikke er synlige rester.

Det store sydkapel blev oprindeligt bygget ca. år 1500 som gravkapel til Blansgårds ejere, og kapellet benævnes endnu i dag ”Blansingerkapellet”

Af de oprindelige meget små, romanske vinduer er der i dag kun bevaret to i korets nordside. Ved sidste kirkerestauration i 1969 blev disse to vinduer ”genåbnet”, og der blev indsat mosaikruder lavet af kunstnerne Lisbet og Poul Høm, Gudhjem.

Kirkerummet har altid haft fladt loft på svære bjælker, mens såvel sydkapel som kor har spidsbuede hvælvinger. Både skib og kor er forsynet med store vinduer, der lader lyset vælde ind i de hvidkalkede rum.

I koret, som blev udvidet i 1300-tallet, finder man alterbordet, opmuret af munkesten med antependium tegnet og vævet af Kirsten og John Becker, Holte, der også har vævet tæppet foran alteret. Altertavlen er fra 1707, leveret af billedhugger Anton Günther Frese fra Brohus på Als. Sidevingerne blev i 1858 erstattet af nye udført af billedhugger Skjold Lund. Tavlenes malerier er oprindelige, og maleren er ukendt. Det må nævnes, at den traditionelle rød-hvide sejrsfane på tavlenes opstandelsesbillede var til megen glæde for sognets dansksindede befolkning under fremmedherredømmet 1864-1920.

Den nuværende døbefont kan ikke være kirkens oprindelige, idet den er fremstillet på Gotland formodentlig op imod år 1400. Den er af kalksten og prydet med søjler og spidse buer i gotisk stil. Senest er den blevet restaureret i 1967 af Vitus Nielsen, Nationalmuseet.

Dåbsfadet er fra 1927. Den bærer inskriptionen ”*Lader de små børn komme til mig*” Dåbskanden er fra 1960. Den er givet som gave af Alfred Dau, Michigan, USA.

I en niche i koret står en 7-armet lysestage. Den er en gave fra Johan Iversen og hustru Anne Marie givet i 1927

Og i koret lægger man mærke til de to hjørneskabe , hvis vægge er tidligere stolestader, hvilket de små malerier med navne på gårde og numre antyder.

Prædikestolen i skibet er fra 1578. Den må efter datidens formåen have været en stor kostbarhed. Den er udført i egetræ i renæssancestil. Usædvanlig er decorationen med de hatteprydede mandshoveder. Den latinske hovedindskrift handler ligesom de andre indskrifter på stolen om ordets og forkyndelsens betydning: "HERRENS ORD BLIVER I EVIGHED"

I begyndelsen af 1600-tallet byggede man pulpiturer, vistnok først mod vest, men senere både mod syd og nord. I dag er alene en del af vestpulpituret og hele nordpulpituret tilbage. Heroppe finder man bl.a. kirkens meget fine Marcussen & Søn – orgel.

Midt i kirkeskibet er ophængt en model af barken "Nicoline" af Sønderborg, skænket af kirkens tidligere organist gennem 50 år, Hans Petersen. Som kuriosum kan nævnes, at grundlæggeren af ØK, etatsråd H.N.Andersen i sine unge dage var forhyret på skibet.

I Sydkapellet finder man i vestvæggen indmuret en granittympanon, som oprindeligt har siddet over mandsdøren i kirkeskibets sydside. I stenen er indhugget et relief, der forestiller to løver – symbolet på kongelig magt og styrke, men også et symbol for Kristus, der i bibelen kaldes Juda Løve.

På kapellets østvæg hænger ”Det store krucifiks”. Det har oprindeligt stået på en bjælke, som lå tværs over korbuen; måske har det været flankeret af to figurer: jomfru Maria og apostlen Johannes. Krucifikset er fra tiden omkring år 1350.

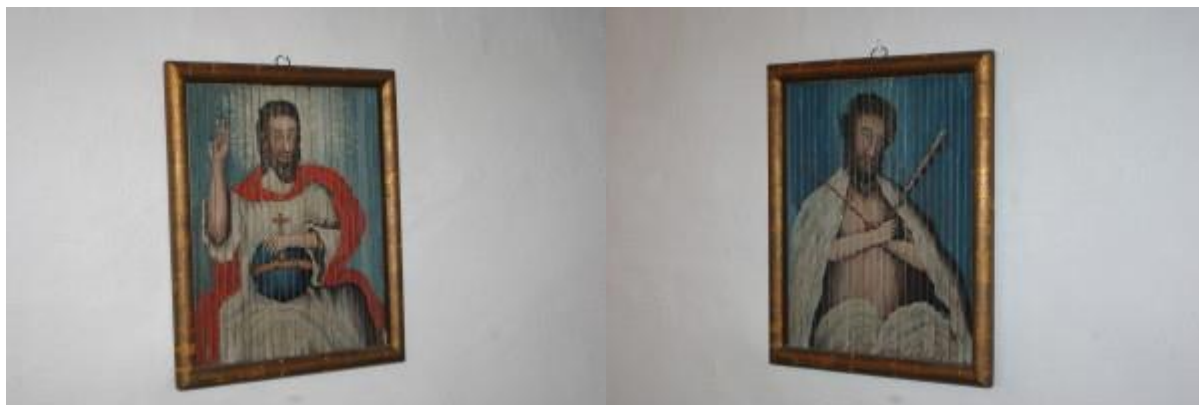

På nordsiden i koret hænger ”Det lille krucifiks” – måske en sidste rest af kirkens store, udskårne, middelalderlige altertavle. Dette krucifiks er fra slutningen af 1400-tallet, og det anses for at være et meget fint udført arbejde.

Nævnes skal endelig det i kirkeskibets nederste, nordlige del ophængte riffelmaleri med dels den sejrende og dels den lidende Kristus. Interessant er døren op til pulpituret fra 1600-tallet med billede af Noahs ark strandet på Ararats bjerg i nederste felt og med ordene ”*COMPOSITUS FLUCTIBUS*”(da bølgerne havde samlet sig),

ligesom hattekrogen formet som PJ i den ene side og JP i den anden kan gøre krav på interesse, idet historien om dens tilblivelse er vel beskrevet.

I tårnrummet finder man tre præstetavler. På de to ældste ses foruden præsternes navne i de fire hjørner anbragt små, yndefulde roser male af snedker og maler Eckersberg fra Blans – far til den store kunstmaler C.W.Eckersberg.

Nævnes skal også den gamle, trebenede trækirkebøsse (tre ben står bedre på et ujævnt gulv!), det gamle kort fra 1865 over kirkegården samt gavebrevet fra Nationalfonden af 1918. Kirken fik i 1921 en ny klokke til erstatning for den klokke, som man i 1917 måtte aflevere til krigsmateriel. Den store kirkeklokke i tårnet er fra 1632. Den stammer fra Lith kirke på øen Nordstrand (Rungholm), hvor kirken blev ødelagt under stormfloden i 1634.

Kirkegården er udvidet to gange. Sidst med urne- og begravelsesplads længst mod øst. Her står et granitkors udformet af landskabsarkitekt Junggren Have, Løjt og indviet påskedag 1994.

Den gamle kirkegård er omsluttet af et meget gammelt stengærde, som har tjent som værn mod løsgående kreaturer. Det har tidligere haft to indgange udstyret med riste så kreaturer heller ikke her kunne komme ind på kirkegården.

Ullerup kirke er indviet til Sankt Laurentius.